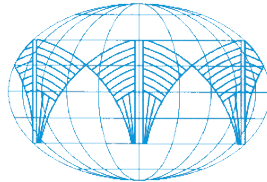

به نام خداوند بخشاینده مهربان

مؤسسه فرهنگی ایکوموس ایران

مراومه گروه تخصصی متن

مصوب ۲۸ تیر ۱۴۰۲

مقدمه

سرزمین ایران به سبب بهره‌وری از موقعیت ویژه جغرافیایی، از گذشته بسیار دور مورد توجه انسان بوده است و در طی دوره‌های متوالی زندگی بشر، دگرگونی‌های بسیاری به خود دیده است. ویژگی‌های فلات ایران سبب شد که از سرآغاز تمدن، مردمان ساکن این سرزمین در پدید آوردن آثار بکوشند که از دل آن‌ها خصوصیات فرهنگی ما متبلور شده است. پیشینه طولانی، استمرار و غنای فرهنگ ایران، به این سرزمین، جایگاهی مهم در تاریخ فرهنگی جهان بخشیده است؛ کما اینکه از نخستین سرزمین‌هایی است که زبان نوشتاری در آن پدید آمده است. پیشینه باشکوه فرهنگ و تمدن در این سرزمین، آشنای هر ایرانی و ایران‌دوست است و کسی را یارای آن نیست که گستره فرهنگی جهان امروز را دور از پیشینه فرهنگی ایران ببیند.

آنچه بر احوال ایران و ایرانی در این سرگذشت طولانی رفته است را در آثار و متون برجای مانده می‌توان جست‌وجو کرد. شناسایی و پاسداشت و شناساندن و در یک کلمه «حفظ» این میراث ارزشمند فرهنگی، وظیفه‌ای بزرگ است که بر دوش یکایک کسانی که دغدغه ایران را دارند قرار داده شده است. این وظیفه بزرگ به‌درستی به‌جای آورده نمی‌شود؛ مگر به دست توانای همان کسانی که خود، این میراث ارزشمند را پدید آورده‌اند؛ یعنی به دست یکایک مردم ایران‌زمین.

از این‌رو به انگیزه برافروختن آتش عشق به میراث فرهنگی در دل هر ایرانی و باهدف درک درست از عظمت، توانایی‌ها و نقش و جایگاه میراث فرهنگی در خودشناسی ملت ایران و بقاء و رقاء ملی ایران، مؤسسه فرهنگی ایکوموس ایران گروه‌های تخصصی از جمله گروه متن را تشکیل داده است.

هدف مجموعه گروه‌های تخصصی ایکوموس ایران عبارت است از:

برافروختن آتش عشق به میراث فرهنگی در دل هر ایرانی.

زمینه فعالیت

چنانکه در بیانیه «برافروختن آتش عشق به میراث فرهنگی در دل هر ایرانی» آمده است: «میراث فرهنگی ایران زمین از چنان غنائی برخوردار است که درک درست از عظمت، توانایی‌ها و نقش و جایگاه آن موجب احیای مجدد ارزش‌های اجتماعی و دستیابی به جامعه‌ای سرشار از نیکی و نشاط خواهد شد. قابلیت‌های گوناگون موارث فرهنگی راه‌های متعدد و متنوعی را برای بهره‌برداری از آن گشوده است. از این گنج بی‌بدیل می‌توان در زمینه‌های خودشناسی ملت‌ها و بقاء و رقاء ملی استفاده کرد.»

زمینه فعالیت گروه تخصصی متن در پیوند با این واقعیت، بیان و شناساندن بهتر جایگاه غنی میراث فرهنگی ایران و بالا بردن درک صحیح عمومی از این میراث ارزشمند و باشکوه از راه متن به شکل مکتوب یا شفاهی است. این گروه تخصصی با اذعان به اینکه شناساندن هرچه بهتر و بیشتر میراث فرهنگی ایران برای عموم جامعه ایرانی، به‌ویژه نسل جوان فرارگرفته در «دهکده جهانی» و متأثر از هجوم فرهنگ‌ها و شبه فرهنگ‌های مختلف، می‌تواند بر بالا بردن دغدغه اجتماع در پاسداشت و حفظ فرهنگ غنی ایران کمک شایانی بنماید و در چشم‌اندازی گسترده‌تر، خواست جمعی برای حفظ میراث فرهنگی را سرلوحه نماید، نگاهی ویژه به این موضوع خواهد داشت. زبان به‌مثابه یک میراث فرهنگی زنده و قدرتمند در عین حال که خود نیازمند حفاظت است، می‌تواند بستری کارآمد برای ارتباطی مؤثر با جامعه باشد. تهیه پیام‌های مناسب برای افراد گوناگون در موقعیت‌های متفاوت به‌منظور نیل به هدف مشترک ذکرشده، زمینه اصلی فعالیت این گروه تخصصی است. پژوهش و گردآوری اطلاعات مکتوب از متون تاریخی برای غنی کردن گنجینه تخصصی و عمومی زبان و نیز ترجمه برای تعامل با تجارب جهانی از زمینه‌های مهم فعالیت این گروه تخصصی خواهد بود.

ضرورت

بیانیه «برافروختن آتش عشق به میراث فرهنگی در دل هر ایرانی» بیان می‌کند که امروز «جامعه در توجه به ریشه‌های خود، مغفول؛ قوانین در ترسیم جایگاه واقعی میراث، ناتوان؛ تشکیلات مسئول، چندپاره و غیرمنسجم؛ خودنمایی و گردش و تفریح جانشین پژوهش و معرفی ارزش‌ها؛ اعتبارات لازم برای فعالیت‌ها، ناکافی؛ صیانت و حفاظت از میراث مادی و معنوی، کم‌فروغ؛ مجازات متجاوزین به موارث فرهنگی، کم‌رنگ؛ رسانه‌ها و موزه‌ها از عرضه تأثیرگذار آثار خود، نامطمئن؛ آحاد جامعه از داشته‌های گران‌قدر خود، کم‌اطلاع؛ و در یک کلام، کشتی میراث فرهنگی کشوری که به‌حق داعیه‌دار پیشینه فرهنگی عظیم است، گرفتار طوفانی هائل است.»

از این جهت گروه تخصصی متن نیز مطابق با همین بیانیه، بالا بردن توجه و حساسیت جامعه به موارث فرهنگی خود را لازم و نیاز به یک حرکت اجتماعی باهدف حفظ میراث فرهنگی و برون‌رفت از این طوفان را مبرم می‌داند. ضرورت شناساندن ارزش‌های میراث فرهنگی در این برهه سخت و پرتلاطم اجتماعی که جامعه مشوش از هجوم عوامل مختلف، برخلاف میل باطنی و صرفه و صلاح خود، توجه و دغدغه چندانی برای گذشته و میراث خود ندارد، این گروه را بر انجام این مهم مصمم‌تر می‌نماید.

راهکار

همان‌گونه که در بیانیه «برافروختن آتش عشق به میراث فرهنگی در دل هر ایرانی» آمده است: «بُروز روزافزون مشکلات مادی و معنوی در جامعه گواه آن است که راه زیستن در این سرزمین و شناخت ارزش‌های خود را از یاد برده‌ایم و برای برون‌رفت از این وضعیت راهی جز توجه به درون و برخورداری از چشمه‌های جوشان مادی و معنوی کشور باقی نمانده است ...»

گروه تخصصی متن این راهکار مهم را سرلوحه کار خود قرار داده و تلاش خود را در جهت توجه هرچه بیشتر به ظرفیت‌های درونی و فرهنگی جامعه ایرانی معطوف می‌دارد. پاسداشت و نگهداشت موارث فرهنگی سرزمین ایران و شناساندن و استفاده از این سرمایه‌های ملی یکی از بهترین راه‌ها برای نجات و بالا کشیدن جامعه از این چاه تاریک بی‌روزن مشکلات است.

بر این اساس گروه تخصصی مذکور تلاش می‌کند در کلیه زمینه‌های فعالیت خود با اتکا به روش‌های علمی، دانش موجود از میراث فرهنگی مکتوب و ارزش‌های آن را گسترش و ژرفا بخشد، میراث فرهنگی ملموس و ناملموس را به شکلی قابل فهم برای عموم اقشار جامعه ایرانی از راه فراهم کردن متن و پیام‌های متنی و با به‌کارگیری رسانه‌های مناسب معرفی کند و همچنین از راه ترجمه به فارسی یا از فارسی به زبان‌های دیگر خود را در تعامل با تجارب جهانی در این زمینه قرار دهد.

اهداف گروه تخصصی متن

موسسه فرهنگی ایکوموس ایران با نیت پاسداشت میراث فرهنگی از طریق ترویج شناخت و حفظ ارزش‌های نهفته در بناها و محوطه‌های تاریخی به‌عنوان یکی از مهم‌ترین مظاهر فرهنگی و محمل ظرفیت‌ترین نشانه‌های ذوق ایرانی، گروه‌های تخصصی‌ای تشکیل داده که گروه تخصصی متن از جمله آن‌هاست. این گروه تخصصی به‌عنوان جزئی از بخش علمی و اجرایی مؤسسه فرهنگی ایکوموس ایران بر آن است با به‌کارگیری انواع شیوه‌های آگاهی‌بخشی عمومی مبتنی بر متن، برای تبیین ارزش‌های ملموس و ناملموس میراث فرهنگی و در جهت ایجاد حساسیت و خواست اجتماعی برای حفظ میراث فرهنگی تلاش کند.

هدف اصلی

گروه تخصصی متن تلاش دارد با تدوین و تألیف انواع متن‌های کوتاه و بلند به‌نحوی در نیل به هدف «برافروختن آتش عشق به میراث فرهنگی در دل هر ایرانی» تأثیرگذار باشد. این گروه تخصصی به‌منظور ارتقاء و بالا بردن ارزش‌های موارث فرهنگی در میان آحاد جامعه با استفاده از تهیه متن‌های نوشتاری که هم بتواند دغدغه‌های میراثی را بنمایاند و هم توجه جامعه را به نحوی مطلوب جلب نماید، این هدف مهم را دنبال خواهد کرد. این متن‌ها ممکن است از راه تألیف، ترجمه و تحقیق در متون کهن و نوشتارهای علمی جدید، در راستای رسیدن به یک تقاضای جمعی و حرکت اجتماعی در حفظ میراث فرهنگی فراهم آید.

اهداف تفصیلی

- ارتقاء و ترویج دانش بشر درباره درک و توسعه مفهوم حفاظت از ارزش‌های میراث فرهنگی به‌عنوان میراث پایدار در بین عامه مردم برای نیل به خواست جامعه به این مهم.
- توجه به امر حفاظت از میراث و بررسی چالش‌های موجود، به‌منظور جلوگیری از فرسایش، تخریب و نابودی آثار فرهنگی.
- ایجاد حساسیت‌های لازم در میان گروه‌های متخصص و جلب توجه مدیران و اقشار مختلف در شناسایی و حفاظت از آثار فرهنگی از طریق شناسایی ارزش‌های آن‌ها.
- تدوین مستمر خط‌مشی و برنامه‌های گروه برای دستیابی به اهداف.

روش دستیابی به اهداف

در راستای بیانیه «برافروختن آتش عشق به میراث فرهنگی در دل هر ایرانی» که «راه‌های معرفی و اشاعه ارزش‌های میراث فرهنگی را به‌اندازه خود آن متنوع» عنوان می‌نماید این گروه تخصصی نیز روش‌های اجرایی گوناگونی را برای انتشار متن‌های تهیه‌شده، پی خواهد گرفت که مبتنی بر بهره‌مندی از خرد جمعی اعضای آن و مشارکت با سایر گروه‌های تخصصی و بررسی تجارب موفق در این زمینه است.

استفاده از رسانه‌های گوناگون مؤثر بر مخاطبان مانند کتاب، نشریه، انواع زیرساخت‌های فضاهای مجازی و مشارکت با نهادهای آموزشی رسمی و غیررسمی و دولتی و غیردولتی برای استفاده از فضاهای در اختیار آن‌ها به‌عنوان رسانه پیام‌های مربوط به این گروه تخصصی در نظر گرفته خواهد شد. این راه‌ها درکلی‌ترین صورت شامل موارد زیر است:

- تهیه انواع متن‌های آموزشی، خبری، علمی، ادبی و نمایشی در ارتباط با میراث فرهنگی.
- متن پژوهی، سند پژوهی، فیش‌نویسی، خلاصه‌نویسی، چکیده‌نویسی، فهرست‌نویسی در زمینه اهداف گروه.
- ترجمه تولیدات علمی و فرهنگی مؤسسه، انتقال دستاوردهای مکتوب بین‌المللی، ترجمه فیلم‌های علمی و آموزشی، عرضه بین‌المللی فعالیت‌های میراث فرهنگی کشور در راستای هدف اصلی گروه تخصصی یعنی ایجاد حساسیت و خواست جمعی برای حفظ میراث فرهنگی.

برنامه‌های کوتاه و میان‌مدت

- جذب مشارکت بیشتر افراد علاقه‌مند از طریق اعلام در رسانه‌های مؤسسه.
- انسجام‌بخشی به فعالیت‌های جمعی از طریق تشکیل حلقه‌ها و گروه‌های کار گوناگون و اشتراک‌گذاری فعالیت‌ها از طریق شبکه‌های اطلاع‌رسانی و وبگاه ایکوموس.
- معرفی ارزش‌های میراث فرهنگی ایران (میراث ملموس و ناملموس) از طریق تهیه متون مناسب به عموم مردم.
- معرفی منابعی برای مطالعه به مخاطبان گوناگون از راه‌های مناسب در جهت اهداف گروه.

برنامه‌های بلندمدت

- ارتباط با نهادهای آموزشی و پرورشی و تلاش برای مشارکت با آن‌ها برای دستیابی به اهداف گروه تخصصی.
- گردآوری منابع و اسناد مرتبط با امر حفاظت از ارزش‌های میراث فرهنگی.
- تلاش برای شناسایی، حفاظت و معرفی بیشتر آثار مغفول مانده و ناشناخته.
- تشکیل پایگاه داده‌های دستاوردهای گروه تخصصی.
- تشکیل مرکز مطالعات حفاظت از ارزش‌های میراث فرهنگی.

امکانات و ابزار مورد استفاده

- امکانات و ابزارهای گوناگونی برای دستیابی به اهداف گروه موجود است که از جمله می‌توان به موارد زیر را نام برد:
- استفاده از ظرفیت انتشار فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی
- معرفی و تبلیغ در فضای عمومی (صداوسیما، حمل‌ونقل عمومی، فضای شهری)
- عرضه تبلیغ و یادگاری فرهنگی
- انتشار مجله و گاه‌نامه
- انتشار تمبر و کارت‌پستال.

مخاطبان

مخاطبان این گروه تخصصی عموم مردم هستند. انتخاب «مخاطبان عام» به عنوان جامعه هدف، مبتنی بر این باور است که تنها راه حفاظت واقعی و همه‌جانبه از میراث فرهنگی، احیا و تقویت باور ارزشمندی آن بین عموم مردم به عنوان صاحبان اصلی آن است. با این حال، طبقه‌بندی گروه‌های مخاطب و برقراری ارتباط مناسب با هریک در موفقیت این راه‌نقشی تعیین‌کننده دارد. کاملاً روشن است که اگر مردم یک جامعه نسبت به آثار خود حساس و با نقش حیاتی آن در سلامت مادی و معنوی جامعه آشنا باشند؛ تمامی ارکان جامعه وارد عمل خواهند شد.

می‌توان معیارهای گوناگونی برای طبقه‌بندی در نظر داشت که توجه به همه آن‌ها لازم است. عواملی نظیر سن، تحصیلات، محل زندگی، میزان برخورداری، جنسیت و قومیت در کیفیت برقراری ارتباط و جذب مخاطب مؤثر است. لذا باید با مطالعه‌ای کامل در این‌باره که چه مطلبی، با چه رسانه‌ای، در اختیار چه کسی قرار گیرد، به‌دقت بررسی و برنامه‌ریزی گردد.

این طبقه‌بندی می‌تواند شامل موارد زیر باشد:

- جامعه مردم (از افراد غیرمتخصص تا متخصص) (طبقه‌بندی علمی)
- کودکان (گروه الف، ب، ج و د) و نوجوانان و بزرگسالان (طبقه‌بندی سنی)
- افراد علاقه‌مند (طبقه‌بندی بر اساس نوع علاقه)
- افراد متخصص (طبقه‌بندی بر اساس درجه علمی و تخصص)
- ساکنان بافت‌های ارزشمند.

مؤسسات و نهادهای مکمل برای همکاری با گروه تخصصی در راستای اهداف گروه

از آنجاکه مسیر پژوهش و اقدام، وام‌دار تحقیقات پیشینیان است؛ یکی از گام‌های مؤثر، شناسایی مؤسسات و نهادهای مکمل برای همکاری، بهره‌مندی از تجرب آنان، تبادل اطلاعات و ارتقای دانش در زمینه هدف کلی مؤسسه و اهداف خاص گروه تخصصی است. برخی مؤسسات و نهادها عبارت‌اند از: سایر گروه‌های تخصصی ایکوموس، کمیته‌ها و کارگروه‌های علمی ایکوموس، بنیاد ایران‌شناسی، موسسه انسان‌شناسی و فرهنگ، وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی، پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری، موسسه باستان‌شناسی، مجموعه‌های علمی و دانشگاهی، فرهنگستان‌ها، انجمن مفاخر ملی، شهرداری‌ها، موزه‌ها و تمامی مراکز فرهنگی که می‌توانند در زمینه اهداف ما اقدامی انجام دهند.

خروجی محتمل

ایران دارای یکی از گران‌قدرترین میراث فرهنگی در جهان است. هم‌اکنون نام و مشخصات هزاران محوطه، شهر و روستای تاریخی، بنا و بافت ارزشمند، آداب و سنن و مناسک و آیین ماندگار، متون ذی‌قیمت، صنایع و هنرهای بی‌بدیل، فنون کهن و نظایر آن نزد اهل فن وجود دارد که عموم مردم از آن اطلاعی ندارند. هریک از این آثار دارای ارزش‌های ممتازی است که به نحو شایسته در اختیار عموم قرار نگرفته و اشتیاقی درخور را نیز برنیا نگیخته است. این گستره کمی و کیفی عظیم باید از انحصار متخصصان بیرون آید و در اختیار آحاد جامعه قرار گیرد. این کار شامل گردآوری اسناد و مدارک مکتوب و غیر مکتوب به صورت‌های زیر است:

- کتاب و مقاله

- بروشور
- پوستر و دیوارنویسی
- مجله و گاهنامه
- تمبر و کارت پستال
- تبلیغات متنی در فضای مجازی
- پیام فرهنگی، مستند، فیلم کوتاه، پویانمایی و...
- گردآوری اسناد و مدارک مکتوب و غیر مکتوب.

ارزش‌های اخلاقی و وظایف

کلیه اعضای گروه تخصصی بیانیه اخلاقی ایکوموس جهانی را می‌پذیرند و در چهارچوب آن فعالیت می‌کنند. هدف از فعالیت در گروه تخصصی خدمت به اهداف آن در قالب یک مؤسسه مردم‌نهاد است و هیچ‌یک از اعضا اهداف شخصی خود را بر آن اهداف برتری نخواهد داد.

وظایف اعضا

- شرکت کردن در جلسات بحث و فعالیت‌های گروه
- پایبندی به وظیفه انتخابی خود
- امانت‌داری علمی
- همکاری و هماهنگی با هیئت‌مدیره منتخب گروه تخصصی.

وظایف هیئت‌مدیره گروه تخصصی

هیئت‌مدیره شامل مدیر، معاون، دبیر و دو عضو علل البدل است. وظایف کلی این هیئت‌مدیره شامل اطلاع‌رسانی، هدایت گروه تخصصی در راستای اهداف ذکرشده در قسمت اهداف و برگزاری جلسات گروه تخصصی است. هیئت‌مدیره اقدامات گروه تخصصی را بر اساس نظرات دریافتی جمع‌بندی و مدیریت می‌کند. سایر وظایف:

- ارسال گزارش‌های ادواری به هیئت‌مدیره مؤسسه
- برگزاری جلسات، هماهنگی انجام فعالیت‌های معین با حضور اعضا،
- مصاحبه با اعضای گروه تخصصی و پذیرش افراد علاقه‌مند در زمینه‌های مختلف گروه و ایجاد گروه‌های کوچک‌تر،
- دریافت رزومه و تکمیل فرم اطلاعات حرفه‌ای اعضا،
- فعالیت و اطلاع‌رسانی در صفحه مجازی گروه در وبگاه مؤسسه،
- برگزاری برنامه‌های خلاقانه در ابتدا یا پایان جلسات که محصول خروجی گروه است،
- تدوین و تکمیل شاخصه‌ها و معیارهای اصلی در جهت هدف اصلی مؤسسه.